

3. Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-pro-vikladannya-navchalnih-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci>

4. Концепція розвитку stem-освіти до 2027 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-koncepciyu-rozvitku-stem-osviti-do-2027-roku>

5. Цілі Сталого Розвитку: Україна. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

6. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf

Petrovič P.

PaedDr., PhD. PF KU v Ružomberku
Katedra špeciálnej a liečebnej pedagogiky
Inštitút Juraja Páleša v Levoči

PRÍČINY A SÚVISLOSTI RIZIKOVÉHO SPRÁVANIA ŽIAKA S LAHKÝM STUPŇOM MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA V RÁMCI VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU V DEVIATOM ROČNÍKU ŠPECIÁLNEJ TRIEDY ZÁKLADNEJ ŠKOLY Z POHĽADU TRIEDNEHO UČITEĽA

Škola je prostredím, ktoré dáva priestor pre rozvoj rizikového správania (Juhásová, Debnáriková 2016). Ako uvádza M. Vagnerová (2005), problémy v oblasti správania je potrebné riešiť čo najskôr a na to je potrebné, aby učitelia dokázali odhadnúť podstatu a príčinu nežiaducich prejavov. Najmä pokiaľ platí tvrdenie, že žiak nezmení svoje správanie, ak je presvedčený, že mu prináša úžitok. Z tohto dôvodu predstavuje poznanie príčin a súvislostí vzniku rizikového správania žiakov významný výskumný problém.

Teoretické východiská

Pojem rizikové správanie je prezentovaný širokým obsahom, ktorý pokrýva rôzne typy poruchového správania od nenápadných signálov až po závažné prejavy (Juhásová, Debnáriková 2016). V Českej republike aj na Slovensku bolo zrealizovaných viacero výskumov (J. Vacek 2008; T. Baška, & P. Kolarčík 2009; P. Kolarčík, T. Baška, a A. Madarasová Gecková 2009; T. Baška, P. Kolarčík 2009; F. Lepík a kol. 2010; O. Skopal 2012; M. Dolejš, a O. Skopal 2014; M. Dolejš, O. Skopal, a J. Suchá 2014.), z výsledkov ktorých vyplýva, že medzi najčastejšie prejavy rizikového správania u adolescentov na Slovensku a v Českej republike patrí: užívanie psychoaktívnych látok (alkohol, tabak, marihuana), agresívne správanie a šikanovanie, krádeže, záškoláctvo a predčasné skúsenosti so sexom (Čerešník, Gatial' 2014).

Záťaž pre učiteľov predstavuje najmä agresívne správanie starších žiakov, ktoré úplne jednoznačne vyjadruje neprijatie školských pravidiel. To potvrdzujú aj zistenia K. Szijjartovej a D. Malej (2008, In: Juhásová, Debnáriková, 2016), podľa

ktorých, výchovným problémom, s ktorým sa učitelia stretávajú najčastejšie je práve agresívne správanie žiakov. Aktívne prejavovaná agresia je charakteristická prejavmi ako sú vulgarizmy, nadávky, urážky, zosmiešňovanie, ponížovanie ale i fyzické potýčky, bitie, strkanie a pod. Pasívna agresia sa prejavuje najmä ako záškoláctvo, tuláctvo, klamstvá, obštrukcie.

K základnej charakteristike žiaka s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia patrí úroveň jeho IQ, ktorá sa pohybuje na rozhraní IQ 50 – 69. V správaní a vo výkone takéhoto žiaka môžeme pozorovať isté špecifické zvláštnosti, ktoré sú podmienené aj sociálnym okolím. Zovšeobecniť tieto zvláštnosti nie je možné, nakoľko žiaci sa od seba odlišujú svojimi osobitosťami, ktoré sa v nemalej miere podieľajú na celkovej charakteristike každého z nich. Špecifické zvláštnosti a znížená úroveň kognitívnych funkcií spôsobujú, že ich edukácia sa nezaobíde bez náročného pedagogického vedenia, ktoré vychádza z poznania kognitívnych osobitostí týchto žiakov.

Cieľ výskumu:

Do hĺbky a kontextuálne preskúmať rizikové správanie žiaka s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu v deviatom ročníku špeciálnej triedy základnej školy.

Čiastkové ciele:

1. zistiť faktory jeho rizikového správania,
2. identifikovať kontexty, v ktorých dochádza k rizikovému správaniu žiaka.

Metodika výskumu

Vo výskume som zvolil kvalitatívny prístup (prípadevú štúdiu), nakoľko ako triedny učiteľ som mal možnosť detailne sledovať správanie žiaka. Zisťoval som relevantné - ovplyvňujúce **faktory** a **kontexty**, v ktorých dochádzalo k jeho rizikovému správaniu. Porovnával som vlastné výsledky s výsledkami iných výskumov. Údaje som zbieral a vyhodnocovali v priebehu celého školského roka 2019/2020.

Výskumný problém:

Príčiny a súvislosti vzniku rizikového správania žiaka s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu v deviatom ročníku špeciálnej triedy základnej školy.

Výskumná otázka:

Aké sú príčiny a súvislosti vzniku rizikového správania žiaka s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu v deviatom ročníku špeciálnej triedy základnej školy.

Čiastkové výskumné otázky:

1. Ktoré faktory sú príčinou rizikového správania žiaka?
2. V akých kontextoch dochádza k jeho rizikovému správaniu?

Metódy zberu dát:

Základnou metódou zberu dát bolo participačné pozorovanie žiaka v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu počas celého školského roka 2019/2020. Využíval som tiež individuálne neštandardizované rozhovory so žiakom, ako aj dokumentáciu aktuálnych udalostí.

Na zvýšenie spoľahlivosti získaných poznatkov som realizoval trianguláciu zdrojov dát – viedol som rozhovory s učiteľmi, ktorí žiaka v danom školskom roku učili.

Spôsob analýzy dát:

1. Opieral som sa o teoretické tvrdenia (overoval teóriu).
2. Popisoval som prípad a zistene údaje som vzťahoval k výskumnej otázke.

Bibliografia

- ČEREŠNÍK, M., GATIAL, V. 2014. *Rizikové správanie a vybrané osobnostné premenné dospievajúcich v systéme nižšieho sekundárneho vzdelávania*. Nitra : Univerzita Konštantína filozofa v Nitre. 2014. ISBN 978-80-558-0658-7.
- JUHÁSOVÁ, A., DEBNÁRIKOVÁ, K. 2016. *Školské prostredie ako priestor pre prevenciu delikvencie*. Bratislava : UK. 2016. ISBN 978-80-223-4234-6.
- SMYKOVÁ, E. 2018. *Rizikové správanie detí a mládeže v kontexte prevencie v školskom prostredí (P-152)*. Záverečná správa z výskumnej úlohy. Termín realizácie: 01/2017 –12/2018. Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
- VÁGNEROVÁ, M. 2005. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2005. 430 s. ISBN 80-246-1074-4.

УДК 37.9350

Петришин Л. Й.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка
ludmyla.petryshyn@gmail.com

**WEBINAR ЯК ФОРМА ДИСТАНЦІЙНОГО ІНТЕГРАТИВНОГО
КОНСУЛЬТУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА**

Постановка проблеми. У наказі Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235, дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних соціально-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [9].

У свою чергу *дистанційне інтегративне консультування* можна розглядати як надання індивідуальної інформаційної професійної допомоги фахівцем в умовах, що не передбачають особисту присутність сприймаючого (за допомогою комп'ютера, планшета, смартфона та Інтернету). Сама ж дистанційна форма освіти та консультування передбачає доступ до Інтернету, технічне забезпечення (комп'ютер, планшет, смартфон) в усіх учасників